

voorjaar niet vatbaar voor het ebolavirus. In ieder geval komen ze uiteindelijk 10 gram zwaarder aan in Nederland, zodat ze weldoorvoed aan het broedseizoen kunnen beginnen. Dat zou je niet verwachten, na zo'n zware reis.

Al met al een zeer boeiend boekwerkje, het lezen meer dan waard!

Remco Daalder, De Gierzwaluw.

Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen. 205 pp, ISBN 978 90 450 2223 9. € 24,99.

Spuimondding West: de trekvogels zijn er blij mee.

door Peter Ganzenboom

Het nieuwe natuurgebied Spuimondding West is een deel van het project 'Delta Natuur' van de Provincie Zuid-Holland. In 2012 is met de aanleg begonnen. Het is nu zo goed als klaar en officieel geopend in april 2014. Het gebied, dat ruim 135 ha meet, is aangelegd op de voormalige polder Beningerwaard en de buitengorzen daarvan in de gemeente Bernisse (binnenkort Nissewaard). Samen met de Beninger Slikken en de aan de overzijde van het Spui gelegen Korendijksche Slikken vormt Spuimondding West een enorme lap natuur, die garant staat voor

Beningerslikken

vele diersoorten: vogels, maar ook reeën, muizen, marters, grote aantallen kikkers en insecten, waaronder luzerne- en argusvlinders.

Waren de Beninger- en Korendijksche Slikken slechts zeer beperkt toegankelijk, Spuimonding West kan momenteel vrijwel volledig betreden worden over twee wandelpaden (een binnenring en een buitenring over hoger liggende dijkjes). Ik schrijf 'momenteel', want in de 'definitieve' plannen zou er nog een dijkopening moeten komen aan de oostzijde van het gebied, waardoor water uit het Spui vrij kan in- en uitstromen, zodat enige getijdenwerking ontstaat. Na dit 'doorsteken' van de dijk zou de binnenroute vervallen en kan dan nog slechts over de buitenroute gelopen worden, met ongeveer halverwege een pad naar een in de binnendijk verzonken kijkhut, die uitzicht biedt over de grote plas aan de noordkant van het gebied. De toegankelijkheid van het gebied is echter een groot pluspunt.

Op de voormalige akkers zijn een aantal diepe sleuven, ondiepe gedeelten en droog liggende platen gemaakt. Sommige bestaande sloten zijn gehandhaafd. In het begin (najaar 2013) was het precies wat het was: een ondergelopen akker. Slechts weinig vogels hadden er trek in om hier rond te dobberen (want arm aan voedsel). Het waren vooral meeuwen die het gebied aandeden, enkele ganzen en wilde eenden. Het is verbluffend hoe snel dat veranderde, mede omdat aan de westzijde al water werd ingelaten door de bestaande kreek van het Haringvliet en een systeem van grote pijpen. Met dit water kwamen kleine organismen en vissen het gebied in. Dit, in combinatie met de verschillende waterniveaus, creëerde voor (water)vogels een situatie van 'voor elk wat wils', met als gevolg een wonderbaarlijke toename van vogelsoorten in 2014, waaronder enkele zeer bijzondere.

De man die verreweg de meeste uren in het gebied doorbrengt, loerend vanuit de kijkhut, maar veel vaker vanonder een camouflagenet of weggekropen in een kruidig vegetatierandje, is Chris de Nooijer. Chris beschikt over een bijzonder goed opmerkingsvermogen, olifantgeduld en een enorme kennis van vogels, tot in de kleinste details. Dat maakt hem de juiste persoon om te vragen welke (trek)vogels hij al heeft waargenomen in Spuimonding West. Te veel om op te noemen, luidde zijn antwoord.

In het kader van het thema 'trekvogels en ringen' van deze 'In de Branding' volgt hier een selectie uit de trekvogelwaarnemingen van Chris: ruigpootbuizerd, blauwe kiekendief, visarend, velduil, paapje, tapuit, reuzenster, witvleugelster, zwarte ster, dwergmeeuw, zomertaling, casarca (161!), grauwe franjepoot, poelruiter, kleine strandloper, kanoet, gestreepte strandloper, krombekstrandloper, bonte strandloper, kleine strandloper, bontbekplevier, zwarte ruiter, bosruiter, kleine plevier, kemphaan, zomertaling, wintertaling, smient, pijlstaarteed, slobbeend, tapuit, koereiger, zwarte ibis, purperreiger, baardman, krooneend*, napoleonwever*.

casarca's (foto: Chris de Nooijer)

* Van die laatste twee is niet bekend of het ontsnapte vogels betrof; niettemin bijzondere soorten.

Dit is maar een kleine selectie van de enorme vogelrijkdom van Spuimonding West. Er zijn bijzondere broedgevallen geweest van steltkluut en zwartkopmeeuwen. Het gaat te ver, zeker in het kader van het thema 'trekvogels' om ze allemaal te noemen. Chris heeft mij voorspeld

dat de lijst nog veel langer zal worden en ik twijfel daar niet aan, mede vanuit mijn ervaring met het gebied in zijn huidige vorm. Wel is de vraag hoe het landschap zich gaat ontwikkelen en wat voor invloed dat heeft op de soortenrijkdom. Van de eerste jaren van een dergelijk gebied is immers bekend dat deze tot bijzonder veel soorten kunnen leiden, omdat het landschap op veel plaatsen nog kaal en schraal is. Dit werkt als een magneet op vogels die daar van houden (pioniervogels). Het rijper worden van het gebied gaat

stelkluut

vaak gepaard met verlanding, vergrassing en het opschieten van bomen en struiken, waardoor het gebied niet meer verschilt van de naastgelegen Beninger Slikken en de soortenrijkdom dus snel zou kunnen afnemen. Ik kan slechts hopen dat het project 'Delta Natuur' verder gaat dan de aanleg en ook gericht is op het behouden van dit voor de regio nieuwe en unieke landschapstype. Maar dat zou zomaar anders kunnen zijn (reeds nu zouden er plannen zijn om bomen te planten aan de noordzijde, zodat het open karakter van het gebied daardoor teniet zou gaan. Ook is het afwachten wat het doorsteken van de dijk voor gevolgen gaat hebben voor de nu nog droog liggende platen, die een grote aantrekkingskracht uitoefenen op allerlei steltlopers.

Hoe dan ook, op dit moment is het een prachtig stuk nieuwe natuur. Een aanwinst voor alle natuurliefhebbers en in het bijzonder voor vogelaars. Niet zelden komen enorme zwermen luidruchtige ganzen in beeld, wanneer deze door een zeearend of een laag overkomend vliegtuig worden opgeschrikt. Een tafereel dat niet onderdoet voor de 'Nieuwe Wildernis' uit de gelijknamige film over de Oostvaardersplassen. Het is beslist een aanrader om het gebied te bezoeken. Niet in de laatste plaats door de indrukwekkende vergezichten en zonsondergangen en, zoals eerder gesteld, door de mogelijkheid tot het maken van een fikse wandeling.

Spuimonding West (foto: Peter Ganzeboom)

Praktische tips:

Met de auto kun je parkeren op de P aan de Zeedijk, t.h.v. de Koekendorpseweg in Zuidland. Aan de noordoostkant is er een P aan de Zuidoordsedijk. Met de fiets kun je daarvandaan nog verder rijden naar de uitkijktoren, zo'n 500 meter verderop.

De wandelroutes lopen zoals gesteld over dijkjes, die hier en daar smal, overwoekerd en onregelmatig zijn (holen, gaten); enige zin in avontuur en lichamelijke inspanning is nodig. Mensen die slecht ter been zijn, kunnen problemen ondervinden. De hele ommeegang beslaat ongeveer 4,5 km inclusief een overtochtje met een voetveer dat zelf met een zwengel in beweging gebracht moet worden (uitstekende plek voor picknick met grote ijsvogelkans).

Een bezoek op een natte dag of in het natte seizoen vereist waterdichte wandelschoenen of kaplaarzen. In de zomer willen dazen nog wel eens lastig zijn en in de ochtenduren steekmuggen, die geen moeite hebben met het doorsteken van broek of shirt. Mijn advies is om een flinke bus “Deet” in de rugzak te stoppen.

Aan de noordoostkant van het gebied loopt een fietspad. Vandaar is het gebied te overzien, echter vaak met tegenlicht.

Honden zijn toegestaan, mits aangelijnd.

Zolang de binnenring nog belopen mag worden, adviseer ik om aan de voet van de buitenkant van de dijk te lopen en er af en toe overheen te spieken om de grote groepen vogels op de plas niet te verstoren.

Vliegend object naar links

door Bert van Dijk

Grauwe pijlstormvogel, vorkstaartmeeuw, vaal stormvogeltje en meer van dat moois. In de jaren dat ik met vogels kijken begon, zag je zulke soorten regelmatig langskomen: als afbeelding in de vogelgids. Langdurig over zee turen naar eventueel langtrekkende vogels werd in die tijd nauwelijks gedaan. Daardoor zie je grauwe pijlstormvogel en vorkstaartmeeuw in Elseviers Vogelgids uit 1963 (“de Kist”) als dwaalgast staan met respectievelijk slechts 3 en 11 waarnemingen. Het vaal

Bert

stormvogeltje kwam er toen wat beter van af met de omschrijving “vrij zeldzame, in sommige jaren meer voorkomende onregelmatige gast”.

Dat veranderde toen in 1972 de Club van Zeetrekwaarnemers werd opgericht. Vanaf die tijd werd er bij onder andere Noordwijk, Scheveningen en Camperduin door een groepje vogelaars fanatiek over zee gespeurd. Al snel werd duidelijk dat sommige soorten lang niet zo zeldzaam waren als verondersteld. In de jaren daarna gingen veel vogelaars, enthousiast en nieuwsgierig geworden door de resultaten, ook aan zeetrek “doen”. Zo ben ik ook begonnen op de Maasvlakte. Ik ontmoette daar Gerrit Goedhart, Just Palm en Ed van Wijk die vaak bij de Maasmond te vinden waren om naar zeevogels te kijken. Als Gerrit een vogel in het vizier kreeg die door de afstand (nog) niet op naam te brengen was, hoorde je: “Vliegend object naar links” (dan wel rechts). Sinds die tijd heb ik vele uren naar vliegende objecten boven zee (uit-)gekeken. Het liefst in de herfst en mét wensenlijstje: wind uit west tot noordwest – windkracht